

Yenilenebilir Enerji Uygulamalarında Çelişki

Elk. Müh. H. Avni Gündüz
havni.gunduz@emo.org.tr

Uzun yıllardan beri hep söylenen ancak ilgililerin bildiğini(!) okuduğu bir sistemin varlığı herkes tarafından zımmen (üstü kapalı biçimde, genelde itiraz edilmeyen) kabul görmektedir. Benim de zımmen kabul ettiğim bu sistem, sorunları çözmek yerine yeni sorunlar üretmek, zorlanınca da sorun çözmeyi yukarıdan gelecek emir ve talimatla çözmeye çalışmak üzerine kuruludur. Zaman zaman bazı kurum ve kuruluşlarda düzgün işleyen ve çalışan bir sistem gördüğümüzde, hayretle baktığımızı ve şaşırduğımıza tanık olmuşsunuzdur.

Şöyle veya böyle, beğenelim yada beğenmeyelim üst birimlerin aldığı bazı kararlar vardır. Alınan bu kararlara alt birimlerin hızla destek olması ve uygulaması beklenir. Ancak yukarıdaki sistemde bu genellikle tam tersine çalışır ve “burası Türkiye” sözü eklenerek mizah konusu bile olabilir. Vergilendirmede de görülebiliyoruz bu olayları, nüfus idaresinde de, TEDAŞ’da da, TEİAŞ’ta da.

Enerji yönetiminin çok başlı olmayacağı, tek elden yürütülmesinin gerektiği, muazzam bir planlama, arge ve disiplin gerektirdiğini biliriz ve söyleriz ama yine de iktidarda isek çok başlı bir enerji yönetimi olması için çalışırız. Verilen bazı yetkileri de hemen yeni bir yasa ile geri alırız. EPDK bir tarafta, bakanlık bir tarafta, hele işin içine birazcık siyaset girince herkes bir tarafta bir şeyle kotarmaya çalışır. Sistemi bilemeyen veya çözemeyenler, ister yurt içinden ister

yurt dışından olsunlar, bir süre sonra yılgın bir şekilde sahayı terk ederler.

Bürokrasiyi azaltmak için “torba yasa” çıkarırız; bürokrasiyi artırdığımız gibi nispeten düzgün işlemekte olan birimlere de köstek oluruz. Hemen başka bir “torba yasa” hazırlar bu defa bozduklarımızı düzeltelim derken başka şeyleri bozarız.

Bu defa da aynen öyle oldu. Hükümet kendi yöntemleri doğrultusunda enerji yatırımlarını özel sektöre yaptırmak istiyor. Bunun için yıllardan beri yanlışları söylenmesine rağmen özelleştirme adı altında kamu malları ve şirketleri satılıyor, alınan o paralar da dipsiz bir kuyuya gidiyor ama denetimsiz de olsa özel sektör kendi açısından canla başla yatırım yapmaya çalışıyor. Çünkü çoğu rant peşinde olsa da sanayici veya yatırımcı kimliği olanlar bir an önce yatırımı tamamlayıp işletmelerini çalıştırmak istiyorlar.

Hükümet ve meclisteki özel sektör temsilcileri de özel sermayeye elinden gelen teşvik ve yardımı yapıyor ama bir genelge ile işler yine arap saçına dönebiliyor.

Konu 2012-118 sayılı Başbakanlık Genelgesi. Yeni ve yenilenebilir enerji yatırımlarının önünü açıyoruz denmesine rağmen meclisin tarihinde ender bir şekilde desteklediği bir yasa teklifi yine birilerinin (Sn Ali Babacan olduğu söyleniyor) engellemesinin ardından tam üç yıl sonra hayata geçirilmeye çalışılıp yönetmelikler çıkarılırken bu defa bir genelge daha

çıkıyor Başbakanlıktan. Paramız olmadığı için bizi fazla ilgilendirmez gibi ama parasını yatıracakların feriyadına da kulak kabartmak gerekiyor.

Piyasamızı düzenleyen 4628 sayılı elektrik piyasası yasası. Bu yasa göre özel sektör, yatırımlarında kamulaştırma giderlerini karşılamakla yükümlü. Bürokrasiyi de azaltmıştık(!) ancak 16 Haziran 2012 tarihli ve 28325 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğü giren 2012/15 sayılı Başbakanlık Genelgesinde;

“Kamu kurum ve kuruluşları (Belediyeler ve il özel idareleri hariç) ile sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait şirketlerin, kendi mülkiyetlerinde veya tasarruflarında bulunan taşınmazlarıyla ilgili olarak; kamu kurum ve kuruluşları, vakıf, dernek veya bunların şirketlerine, gerçek veya tüzel kişilere; satış, kira, irtifak, takas, tahsis, devir vb. her türlü tasarrufa yönelik işlemleri için Başbakanlıktan izin alınacaktır.”denilmektedir.

Şimdi gelin bakalım RES’çiler, HES’çiler, Güneş’çiler. Önce ilgili kamu kurumlarını aşip ondan sonra Başbakanlık’a kadar ulaşın. Oradan izin aldıktan sonra başka engeller çıkmaz ise hemen yatırımlarınızı yapın ve 2023 yılı yenilenebilir enerji hedefimize bizleri ulaştırın.

Hani halk arasında söylenen bir deyiş vardır: “ört ki ölem”...